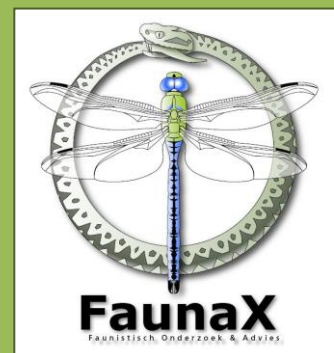

Bijlage 3 Flora en Fauna onderzoek

2014

Ecologische quickscan

Perceel kruising Noordeinde en West te Fochteloo

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk

0513-435024
info@faunax.nl

www.fhunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische quickscan Perceel kruising Noordeinde en West te Fochteloo

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de Flora- en faunawet*

Gorredijk, 3 februari 2014

In opdracht van:
Zethoven Bouwplan Groep

Contactpersoon:
Dhr. R. Postma

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk:
Mw. J. Arisz

Rapportage:
Mw. J. Arisz

Autorisatie:
Mw. W. de Boer

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

INHOUDSOPGAVE

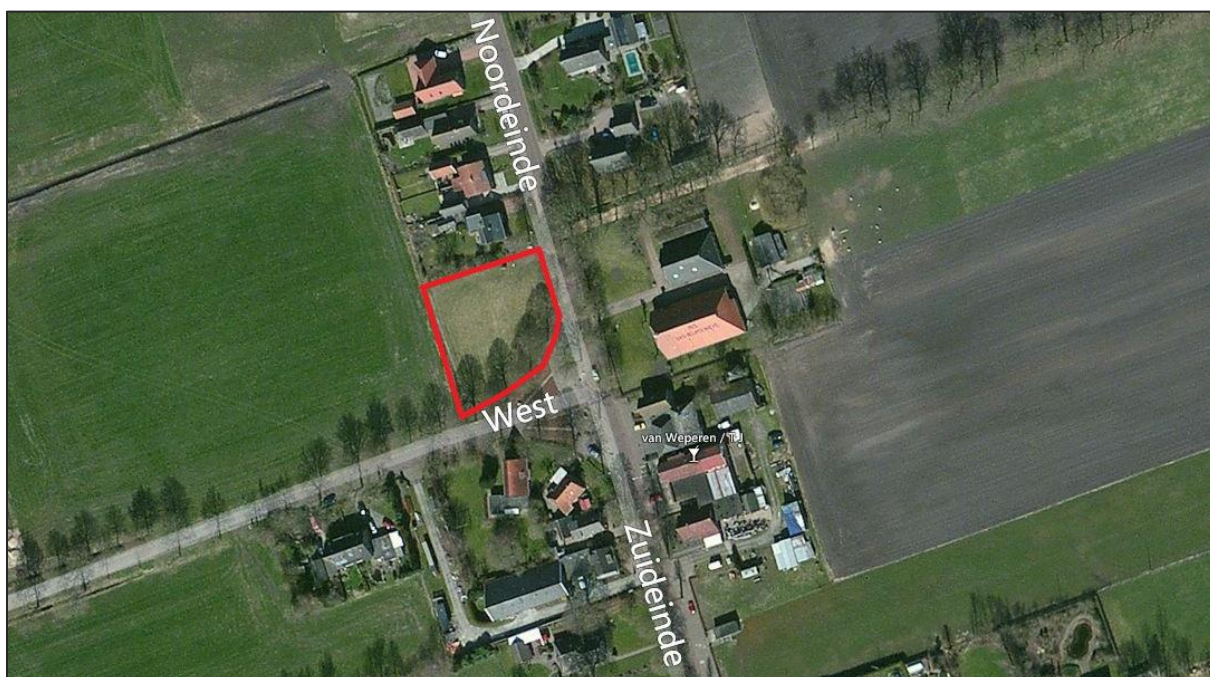
1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Ligging en karakteristiek	1
1.3	Opzet	3
2.	ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	4
2.1	Natuurbeschermingswet.....	4
2.2	Ecologische hoofdstructuur.....	5
2.3	Flora- faunawet	5
3.	RESULTATEN VELDBEZOEK.....	6
3.1	Flora.....	6
3.2	Vogels	6
3.2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	6
3.2.2	Overige broedvogels.....	6
3.3	Zoogdieren	7
3.3.1	Vleermuizen	7
3.3.2	Overige zoogdiersoorten	7
3.4	Amfibieën, reptielen en vissen	8
3.4.1	Amfibieën	8
3.4.2	Reptielen.....	8
3.4.3	Vissen.....	8
3.5	Ongewervelden	8
4.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	9
4.1	Overzicht beschermde soorten	9
4.2	Conclusies en aanbevelingen.....	9
4.3	Overzicht vervolgstappen.....	10
5.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	11
BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET.....		12
	Algemene zorgplicht.....	12
	Verbodsbepalingen	12
	Omgaan met beschermde soorten.....	12
	Vogels	13
	Zorgvuldig handelen.....	13

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Op een perceel aan de kruising van de Noordeinde en de West te Fochteloo is één nieuwe woning voorzien. Hiertoe wordt het bestaande braakliggende perceel bebouwd. De exacte invulling van het perceel is nog niet bekend. Figuur 1 geeft het plangebied weer.

Aangezien de beoogde werkzaamheden een ruimtelijke ingreep betreffen, is een toetsing aan de Flora- en faunawet een vereiste. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn via een korte ecologische beoordeling, een quickscan, getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de resultaten van deze beoordeling, waarbij adviezen zijn geformuleerd hoe te handelen conform de bepalingen in de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Luchtfoto van het plangebied (bron: BingMaps).

1.2 Ligging en karakteristiek

Het plangebied wordt begrensd door de perceelsgrens van Noordeinde 5 (noordzijde), de Noordeinde (oostzijde), de West (zuidzijde) en een droge greppel (westzijde). Het plangebied ligt momenteel braak, maar de grazige vegetatie wordt nog wel gemaaid. In het verleden werd het perceel begraasd door schapen.

Langs de rand van het perceel is een rij lindes aanwezig. Tussen het perceel en beide wegen bevindt zich nog een plantsoen met aangeplante struiken. De figuren 2 tot en met 4 geven een impressie van het plangebied.

Ten noorden en zuiden van het plangebied bevinden zich huizen. In oostelijke richting is een agrarisch bedrijf gevestigd. Ten westen van het plangebied zijn graslanden aanwezig, behorend bij een biologisch bedrijf. Zowel langs de Noordeinde als de West zijn bomenrijen aanwezig. De Noordeinde gaat ter hoogte van de kruising met de West over in de Zuideinde, ook langs deze weg bevinden zich bomen.

Figuur 2. Beeld van het perceel en de bomenrij langs het perceel, kijkrichting naar de West.

Figuur 3. Beeld van het perceel in westelijke richting.

Figuur 4. Beeld van het perceel, in noord tot noordwestelijke richting. Op de achtergrond de woning en de tuin van de Noordeinde 5.

1.3 Opzet

In opdracht van Zethoven Bouwplan Groep is door Bureau FaunaX, op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht, een beschouwing opgesteld over de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en habitats binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Op 30 januari 2014 is deze ecologische beoordeling in de vorm van een quickscan uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde plant- of diersoorten bevinden of hiervoor geschikte biotopen of habitats aanwezig zijn. Het onderzoek is uitgevoerd door het gehele terrein visueel te inspecteren op geschikte habitats voor of aanwijzingen van beschermde soorten.

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

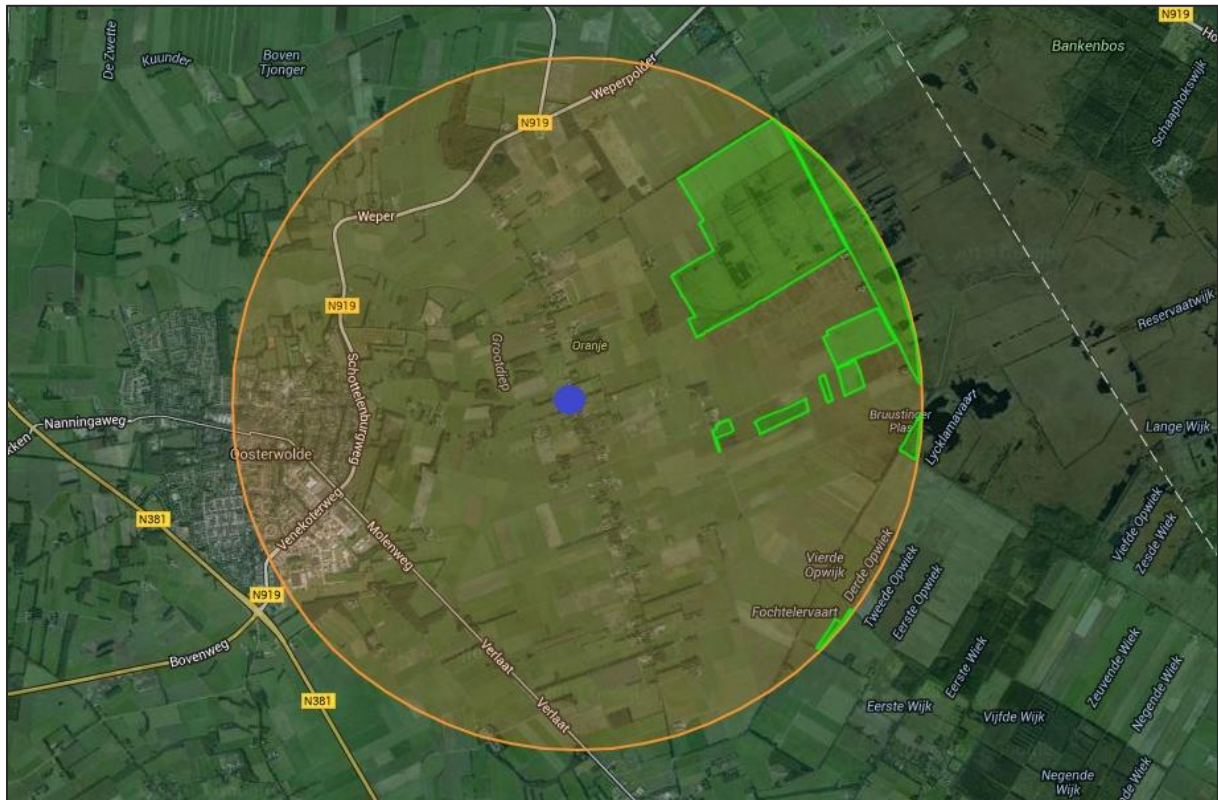
Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Figuur 6. Ligging van het plangebied (blauwe stip) ten opzichte van de EHS (groene vlakken) (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>).

Het plangebied ligt niet binnen de EHS (figuur 6). Toetsing aan de EHS is derhalve niet aan de orde.

2.3 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet beschermt in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen op de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten op tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die op tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. Voor meer informatie zie de bijlage I bij dit document.

3. RESULTATEN VELDBEZOEK

3.1 Flora

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten te verwachten.

Op het perceel bestaat de vegetatie uit een vrijwel gesloten grasmat met kruiden als hondsdraf, madelief, boterbloem en paardenbloem. Op de schaduwrijke plekken in het veld groeit voornamelijk mos. In de greppel aan de westkant van het perceel is een minder dichte vegetatie aanwezig, bestaande uit grassen, mossen, korstmossen en schapenzuring. De aanwezige bomen langs de rand van het perceel betreffen lindes. In het plantsoen groeien kruiden als paardenbloem en vogelmuur.

De aangetroffen plantensoorten indiceren dat het plangebied een redelijk voedselrijke omgeving betreft. Om deze reden worden er geen beschermde plantensoorten binnen het plangebied verwacht en kunnen deze op basis van de habitateigenschappen worden uitgesloten.

3.2 Vogels

3.2.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

In het plangebied ontbreekt bebouwing, binnen het plangebied kunnen daarom soorten als gierzwaluw en huismus worden uitgesloten. Bij de omringende huizen zijn wel broedparen van huismussen te verwachten, aangezien tijdens het veldbezoek hier volop zingende huismussen aanwezig waren.

Op het perceel of in de bomenrij langs het perceel zijn geen nestplaatsen van spechten, uilen of roofvogels aanwezig.

In één van de bomen aan de overzijde van de West was ter hoogte van het plangebied een nest van een ekster aanwezig. Ekster is opgenomen in categorie vijf van de lijst met jaarrond beschermde vogelsoorten. Rondom het plangebied zijn voldoende vergelijkbare bomen voor de soort aanwezig.

Tijdens het veldbezoek werden in de tuin van de Noordeinde 5 enkele foeragerende pimpelmezen waargenomen. Pimpelmees is een soort opgenomen in categorie vijf van de lijst met jaarrond beschermde vogelsoorten. De soort maakt gebruik van zowel natuurlijke holten als nestkasten. In de bomenrij langs de rand van het perceel was één boom met voor deze mezen geschikte holte aanwezig. Hierdoor is het mogelijk dat een nestplaats van de soort in deze boom aanwezig is. Echter het is ook mogelijk dat bij één van de huizen langs de Noordeinde een nestkast aanwezig is of één van de overige bomen langs de Noordeinde wordt gebruikt als nestplaats.

3.2.2 *Overige broedvogels*

Tijdens het veldbezoek waren in de tuin van Noordeinde 5 geelgors, merel en pimpelmees aanwezig. In de bomen langs de rand van het perceel en in de bomen langs de doorgaande wegen waren tijdens het veldbezoek houtduif, kauw, Turkse tortel en putter aanwezig. Het is mogelijk dat de bomen langs de rand van het perceel tijdens het broedseizoen gebruikt worden als nestplaats door één of meerdere vogelsoorten.

De vegetatie in het plantsoen bood tijdens het veldbezoek nog onvoldoende dekking om als nestplaats gebruikt te worden, maar als de aanwezige vegetatie verder zou uitlopen, is een nest van een broedvogel tijdens het broedseizoen niet uit te sluiten.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Vleermuizen

Op het perceel zijn geen opstallen aanwezig, waardoor verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuissoorten (alle soorten Ff-wet, tabel 3) zijn uit te sluiten. In de huizen rondom het plangebied kunnen mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Een bewoner van Noordeinde 5 gaf tijdens het veldbezoek aan dat in de huizen aan de Noordeinde inderdaad vleermuizen aanwezig zijn.

In de bomenrij langs de rand van het perceel is één boom aanwezig met een voor vleermuizen geschikte holte. De locatie van deze boom is weergegeven in figuur 7. Ter hoogte van het plangebied, maar aan de overzijde van de Noordeinde is ook een boom aanwezig die potentieel geschikt kan zijn voor vleermuizen. Direct naast deze boom is echter een lantaarnpaal aanwezig, waardoor het niet waarschijnlijk is dat de holte door vleermuizen benut wordt als verblijfplaats.

De boom in de tuin van Noordeinde 5 heeft geen voor vleermuizen geschikte holten.

De bomen langs het perceel maken deel uit van een bomenrij, welke een lijnvormig element vormt dat zowel doorloopt langs de West als langs de Noordeinde en de Zuideinde. In de huizen rondom het perceel worden door de bewoners veelvuldig vleermuizen gezien. De bomen kunnen derhalve deel uitmaken van een vliegroute van vleermuizen. Ook zullen deze bomen zeer waarschijnlijk deel uitmaken van het foerageergebied van vleermuizen.

Figuur 7. Locatie van de boom met voor vleermuizen geschikte holte in de bomenrij die langs het perceel aanwezig is.

3.3.2 Overige zoogdiersoorten

Het perceel kent weinig dekking omdat de vegetatie gemaaid wordt. Op het perceel, maar ook in het plantsoen en in de droge greppel kunnen wel enkele algemene muizensoorten als veldmuis, huisspitsmuis en bosspitsmuis voorkomen. Tevens zouden in het plangebied kleine roofdieren zoals wezel voor kunnen komen. In alle gevallen betreft dit soorten die zijn opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Zwaarder beschermde zoogdiersoorten (behalve vleermuizen) kunnen binnen het plangebied worden uitgesloten. Het plangebied bevindt zich deels binnen de bebouwde kom, deels in agrarisch gebied en is ongeschikt voor vrijwel alle zwaarder beschermde zoogdiersoorten (marterachtigen, muizen, etc.).

3.4 Amfibieën, reptielen en vissen

3.4.1 *Amfibieën*

Beschermde amfibieën worden niet verwacht binnen het plangebied. Binnen of in de directe nabijheid van het plangebied zijn geen voortplantingwateren aanwezig. Hierdoor kan ook voorkomen van landhabitat van beschermde amfibieën worden uitgesloten.

3.4.2 *Reptielen*

Het plangebied ligt deels in de bebouwde kom van Fochteloo en grenst aan agrarisch gebied. Binnen het plangebied is onvoldoende dekking en structuurrijke vegetatie aanwezig om geschikt te zijn als leefgebied voor reptielen. Dit geldt zowel voor het perceel zelf, als de greppel en het plantsoen. Voorkomen van beschermde reptielen kan daardoor worden uitgesloten.

3.4.3 *Vissen*

In het plangebied zijn geen watergangen aanwezig. Geschikte habitat voor vissen ontbreekt derhalve. In het plangebied kan voorkomen van beschermde vissoorten worden uitgesloten.

3.5 Ongewervelden

Beschermde ongewervelden worden niet verwacht binnen het plangebied. Binnen het plangebied komen geen waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikte habitat voor beschermde libellen, kevers, of voor aquatische soorten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 1: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; Licht beschermd, T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; Zwaar beschermd.

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T 3
Vogels	Pimpelmees	x				x
	Ekster (overzijde West)	x				x
	Broedvogels in algemene zin	x	x			x
Zoogdieren	Boombewonende vleermuizen		x			x
	Algemene muizensoorten		x	x		
	Algemene kleine roofdieren		x	x		

4.2 Conclusies en aanbevelingen

- *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

In een van de bomen aan de overzijde van de West is een nest van een ekster aanwezig. Deze boom hoeft voor uitvoering van de werkzaamheden niet te worden gekapt, maar zou zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen bevinden. Ekster is opgenomen in categorie vijf van de lijst met jaarrond beschermde vogelsoorten. Eksters zijn gewend aan broeden in een stedelijke omgeving met de hierbij aanwezige verstoring door menselijke activiteiten. Verwacht wordt dan ook dat de werkzaamheden geen negatieve effecten hebben op het nest aan de overzijde van de West. Zelfs in geval verstoring zou optreden, zijn zowel langs de West als langs de Noord- en Zuideinde voldoende vergelijkbare bomen beschikbaar.

Tijdens het veldbezoek werd pimpelmees waargenomen. Dit betreft een soort opgenomen in categorie vijf van de lijst met jaarrond beschermde vogelsoorten. Langs de rand van het perceel was één boom met voor deze mezen geschikte holte aanwezig. Hierdoor is het mogelijk dat een nestplaats van de soort in deze boom aanwezig is. De soort maakt gebruik van zowel natuurlijke holten als nestkasten. Hierdoor is ook mogelijk dat bij één van de huizen langs de Noordeinde een nestkast aanwezig is of één van de overige bomen langs de Noordeinde wordt gebruikt als nestplaats. Verwacht wordt dan ook dat er voor een eventueel broedpaar in deze bomenrij langs het perceel voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar blijft.

- *Broedvogels in algemene zin*

Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal de periode 15 maart – 15 juli) kan verstoring grotendeels voorkomen worden. Echter, indien blijkt dat er een vogel aan het broeden is, ook buiten het broedseizoen, dan moet worden gewacht totdat deze hiermee klaar is en uit eigen beweging is vertrokken. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en redelijkerwijs kan worden aangenomen

dat tijdens deze werkzaamheden geen vogels tot broeden zijn gekomen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken.

In de bomen en het plantsoen langs het perceel kunnen broedvogels worden verwacht. Met broedvogels zal rekening moeten worden gehouden met het uitvoeren van zowel kap-, grond- en bouwwerkzaamheden.

- *Vleermuizen*

In één van de bomen langs de rand van het perceel bevindt zich een voor vleermuizen potentieel geschikte holte. Deze boom bevindt zich in ieder geval binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Daarnaast kan langs de bomenrij eventueel een vliegroute van vleermuizen aanwezig zijn.

Vleermuizen zijn gevoelig voor lichtverstoring als aanvullende verlichting wordt aangebracht. Hierdoor is het noodzakelijk lichtverstoring te voorkomen, anders zou nader onderzoek naar een eventuele verblijfplaats in deze boom en een vliegroute aan de orde zijn. Lichtverstoring kan voorkomen worden door verlichting te plaatsen die niet uitstraalt op de omgeving, zowel tijdens de uitvoering van de werkzaamheden als bij de permanente inrichting van het plangebied. Indien niet alle werkzaamheden tijdens de daglichtperiode kunnen worden uitgevoerd en bouwverlichting noodzakelijk is, dient verstoring in de actieve periode voor vleermuizen (mei - oktober) geminimaliseerd te worden door de gebruikte bouwverlichting af te richten van de bomen. Ook met de permanente inrichting dient lichtverstoring van omliggende verblijfplaatsen en/of een eventuele vliegroute van vleermuizen voorkomen te worden. Voor de inrichting met eventuele nieuwe verlichting zijn veel mogelijkheden om verstoring van vleermuizen te voorkomen. Hierbij valt te denken aan het goed richten van de verlichting en het toepassen van amberkleurige (LED)verlichting (www.vleermuizenindestad.nl). Hierbij kan eventueel ecologische begeleiding nodig zijn.

De locatie van de boom met een voor vleermuizen geschikte holte is weergegeven in figuur 7 in paragraaf 3.3.1. De precieze invulling van het terrein is ook nog niet bekend, waardoor niet bekend is waar bijvoorbeeld de toerit naar de woning wordt gerealiseerd. Afhankelijk van of er sprake is van bomenkap en zo ja waar, kan het noodzakelijk zijn nader onderzoek uit te voeren naar een eventuele verblijfplaats. De aan- dan wel afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen zal in dat geval moeten worden bepaald door nader onderzoek tijdens de actieve periode van vleermuizen (mei - oktober). Voor de juridische houdbaarheid van het vleermuisonderzoek, wordt dit uitgevoerd conform de laatste versie van het Vleermuisprotocol (27-03-2013), opgesteld door de GaN, het NGB en de Zoogdierverseniging.

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er wordt een aantal licht beschermde soorten verwacht in het plangebied. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden vegetatie kort af te maaien zodat dekking voor kleine zoogdieren verdwijnt en zij zo bewogen worden ergens anders hun heil te zoeken.

4.3 Overzicht vervolgstappen

- In geval van bomenkap nader onderzoek **vleermuizen**: volgens vleermuisprotocol (mei - oktober).
- **Broedvogels**: Werken buiten het broedseizoen (ongeveer tussen half maart en half juli), anders inschakelen ecologische begeleiding.
- Licht beschermde soorten: naleven **zorgplicht**.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur.
Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en
www.netwerkgroenebureaus.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.drloket.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
  - Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfsplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet in van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 -soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfsplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht

moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreft de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt

gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.